

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2019/2020-59)

21-28 NİSAN (2020); EBELER HAFTASI

Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre ebeler; bulunduğu ülkedeki resmi ebelik eğitim programına kabul edilerek öngörülen eğitim programını başarıyla tamamlayan ve gerekli mesleki nitelikleri kazanan yasalara uygun olarak yetkilendirilmiş kişilerdir. Ebelerin görevleri arasında; gebelikte, doğumda ve doğumdan sonra gerekli bakım ve danışmanlığı sağlama, normal doğumları kendi sorumluluğunda yaptırma, yeni doğan bakımını ve aile planlaması danışmanlığını yapmak bulunmaktadır.¹

En eski mesleklerden olan ebelik esas olarak bir kadın mesleğidir. Bu mesleğe dikkat çekmek, ebelerin çalışma alanının tanınmasına ve mesleğin kutlanmasına öncülük etmek amacıyla 5 Mayıs Dünya Ebeler Günü olarak 1992 yılından bu yana kutlanmaktadır.² Ülkemizde ise Dünya Ebeler Günü'ne ek olarak ana-çocuk sağlığı, doğum öncesi, doğum sonrası anne ve bebek bakım hizmetleri, anne ve bebekle ilgili koruyucu önlemler konusunda toplumda farkındalık oluşturmak amacıyla "21-28 Nisan Ebeler Haftası" ulusal düzeyde kutlanmaktadır.

Hemşireler ve ebeler sağlık işgücünün yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Dünyadaki 43,5 milyon sağlık çalışanının 20,7 milyonunun hemşire ve ebe olduğu tahmin edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü; üye devletlerinin yarısında 1000 kişi başına düşen hemşire ve ebelerin 3'ten az olduğunu bildirmektedir.³ Ülkemizde 2018 yılı istatistiklerine göre 2002-2018 yılları arasında 100.000 kişiye düşen ortalama hemşire ve ebe sayısı 171'den 301'e yükselmiştir. Ancak bu sayı dünya ortalamasının çok altındadır. DSÖ verilerine göre Türkiye'de 2017 yılında 53 741 ebe bulunmaktadır.⁴ Bu sayı 2017 yılı nüfusuna göre yüzbinde 67 kişiye karşılık gelmektedir.

Ebeler sağlık hizmetlerinin sağlanmasında hayati bir rol oynamaktadır. Anne ölümleri, ölü doğumlar ve yeni doğan ölümlerinin %83'ü tam ebelik bakımı ile önlenabilmekte; anne ve yenidoğanın ihtiyaç duyduğu hizmetin %87'si ebe tarafından karşılanabilmektedir. Ayrıca DSÖ raporlarına göre ebelerin görev yapması, azalmış anne ve yenidoğan ölümleri, daha az müdahaleli doğum, bebeklerin doğum ağırlıklarında ve aile planlaması yöntemi kullanımında artış ile ilişkili bulunmuştur. Ebeler mükemmel bakım sağlama kapasitesine sahiptir fakat; sosyokültürel, ekonomik ve mesleki engeller bu potansiyelin tam olarak kullanımına engel oluşturmaktadır.¹

Dünya Sağlık Örgütü, ebelerin mesleki potansiyellerini geliştirmeleri, anne ve yeni doğanlara kaliteli bakım sağlama yeteneğini önleyen ayrımcılığa son verilmesi için bazı önerilerde bulunmaktadır.

¹ [Internet] https://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/quality-of-care/midwifery/case-for-midwifery/en/ (Erişim Tarihi: 20.04.2020)

² [Internet] http://www.daahk.org/daek_2017.pdf (Erişim Tarihi: 20.04.2020)

³ [Internet] https://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/en/ (Erişim Tarihi:20.04.2020)

⁴ [Internet] https://apps.who.int/gho/data/node.main.HWFGRP_0040?lang=en (Erişim Tarihi:20.04.2020)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2019/2020-59)

1. Mesleki desteğin sağlanması: Ebeler, daha iyi çalışma koşullarına, sağlık ve sosyal güvenceye, profesyonel destek ağlarına, çalışma ortamlarının iyileştirilmesine ihtiyaç duymaktadır.
2. Eğitimin düzenlenmesi ve daha iyi eğitim: Ebelerin eğitim kalitesini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
3. Ebelik savunuculuğu: Ebelerin karşı karşıya kaldıkları engellere yönelik uluslararası kuruluşlar "Küresel Ebelik Savunuculuk Stratejisi" geliştirmiştir. Strateji, küresel karar vericileri kaliteli ebelik bakımının olumlu etkisine ilişkin kanıtları değerlendirme yönünde teşvik etmektedir. Anne ve yenidoğan bakımını etkileyen politika ve strateji kararları alırken ebelerin uzmanlıklarından yararlanılmalıdır.⁵

Uluslararası Ebe Federasyonu her yıl Dünya Ebeler Günü için yeni bir tema belirlemektedir, 2020 yılının teması "Ebeler: Kutlamak, göstermek, harekete geçirmek, birleştirme zamanımız ŞİMDİ!" dır. Bu tema ile kadınların ve ebelerin harekete geçerek cinsiyet eşitliğinin sağlanması hedeflenmektedir.⁶

Bu yıl Uluslararası Ebe Federasyonu'nun belirlemiş olduğu temaya yönelik bazı önerileri şu şekildedir;

- ✓ Ülkenizdeki ve topluluklardaki kadın hakları için konuşun.
- ✓ Kadın sünneti, cinsel şiddet, taciz, kadınlara ve kızlara haksız ve eşit olmayan muamele gibi, gördüğünüz her alanda adaletsizliklerle savaşın.
- ✓ Kaliteli hizmet sunmanın hayati bir parçası olarak, kadınlarla ortaklıklarınızı güçlendirin ve doğum hizmetlerinin çalışmalarının merkezinde olmalarını sağlayın.
- ✓ Kadınları, bedenleri ve yaşamları hakkında, gebelik, normal doğum ve doğum kontrolü içeren bilinçli seçim yapma hakları konusunda eğitin.
- ✓ Kadınları sağlık profesyonellerine kararları hakkında sorular sormaya ve erken tıbbi müdahalelere zorlanmamaya teşvik edin.
- ✓ Kadınlar ve kızlar için cinsel ve üreme sağlığı ve haklarına eşit erişimin savunulmasını sağlayın.⁷

⁵ [Internet] <https://www.who.int/en/news-room/detail/13-10-2016-who-and-partners-call-for-better-working-conditions-for-midwives> (Erişim Tarihi: 20.04.2020)

⁶ [Internet] <https://www.internationalmidwives.org/icm-events/international-day-of-the-midwife-2020.html> (Erişim Tarihi: 20.04.2020)

⁷ [Internet] https://www.internationalmidwives.org/assets/files/event-files/2020/03/1_revised_idm-deck-english-.pdf (Erişim Tarihi: 20.04.2020)

Bu doküman Dr. Kübra Gündüz Cebeci ve Dr. Bahar Oğuz tarafından Doç. Dr. Nükhet Paksoy Erbaydar danışmanlığında 20.04.2020 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir: Oğuz B., Gündüz Cebeci K., Paksoy Erbaydar N., 21-28 Nisan Ebeler Günü , HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi-(2019/2020-59)

[Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/> Erişim: 22.04.2020